

Het opstellen van een offensieve agenda in de vorm van een 'plan voor solidariteit en werk' is volgens mij van groot belang om een eigen antwoord te kunnen geven op problemen waar we als vakbonds(kader)leden dagelijks mee te maken hebben. In mijn bijdrage zal ik stilstaan bij de vraag aan welke voorwaarden zo'n plan moet voldoen om er in de bedrijven en bonden mee aan de slag te kunnen. Om te voorkomen dat het verwordt tot een papieren tijger.

Plan voor solidariteit en werk - over de voorwaarden

Aan de slag..., maar wel basis

DE ONDERNEMERS EN de regering verhullen nauwelijks meer dat ze erop uit zijn de belangen van mensen tegenover elkaar uit te spelen. Mensen met werk en mensen zonder werk. Personeelsleden met vaste contracten en werkne(e)m(st)ers met arbeid op losse contractbasis. Allochtonen en autochtonen. Vrouwen en mannen. Mensen in de Eerste en de Derde wereld. Met als gevolg dat uitkeringsgerechtigden over de armoedegrens heengetrokken worden. Met als gevolg dat werknemers elkaar binnen het bedrijf, tussen bedrijven en mondiaal gaan be-konkurreren. En met als gevolg dat onverdraagzaamheid, racisme en sexismen toenemen.

Afbrokkende macht

De vakbeweging heeft daar geen antwoord op, omdat ze de grenzen van het kapitalisme niet ter discussie stelt. Waar dit toe leidt werd zeer recentelijk weer eens duidelijk gemaakt. De onderhandelaars van de FNV gingen bijna akkoord met het principe

ambtenaren en uitkeringsgerechtigden vier (!) jaar op de nullijn te zetten. Om 'onze' economie weer gezond te maken. En dat, terwijl er van werkgeverskant wederom in het geheel geen garanties werden gegeven voor uitbreiding van de werkgelegenheid! Er worden ons dus voortdurend valse keuzes voorgelegd. Meer werkloosheid vanwege 'onredelijke' looneisen of meer werk als gevolg van loonmatiging. Meer ontslagen of uitbesteding van het werk. En ga zo maar door...

Het verzet van de leden wordt slechts incidenteel en tijdelijk door de vakbeweging gemobiliseerd. Als het kapitalisme het al te bont maakt en om de scherpste kantjes van het systeem bij te slijpen. Puinruimen dus. In mijn praktijk als trainer van medezeggenschapsorganen bespeur ik dat het kategoriaal denken door het ontbreken van een offensieve strategie van de bonden toeneemt. OR-en en MC/DC's worden als het ware verleid met de eigen ondernemer zaken te doen. Ze trekken zich terug op het eigen stekkie. Ten

foto Chris Pennarts

gericht

koste van het kollektief (in de sektor of bedrijfstak) en de solidariteit met de gemarginaliseerde groepen in de samenleving. De macht van de georganiseerde arbeiders- en vakbeweging wordt door bovenstaande ontwikkelingen danig aangetast.

Een plan voor solidariteit en werk moet naar mijn idee voldoen aan een aantal voorwaarden. Sleutelwoorden zijn: gedegen analyse van de arbeidsverhoudingen, concreet, herkenbaar en bereikbaar en tenslotte: actie- en basisgericht.

Analyse arbeidsverhoudingen

Een plan voor solidariteit en werk moet naar mijn idee veel aandacht besteden aan de mechanismen die de organisatie van kollektieve vormen van solidariteit bemoeilijken. Daarvoor is inzicht gewenst in de ontwikkeling van de arbeidsverhoudingen of bedrijfstakken, de gehanteerde managementstrategieën en de gevolgen daarvan voor de werknemers en baanlozen. Dat is nodig om

kaderleden in bedrijven en bonden te voorzien van discussiemateriaal waarmee ze deze ontwikkelingen en hun samenhang kunnen herkennen en aan de kaak stellen. Te denken valt aan een beknopte en heldere brochure. Uit de analyse moet ook duidelijk worden onder welke noemer de belangen van diverse werknemersgroepen te verenigen zijn. Als voorbeeld: de bestrijding van pulp-arbeid is in het belang van de rechteloze werknemers zelf, maar voorkomt ook dat de vaste arbeidsplaatsen uitgehouden worden.

Konkreet, herken- en bereikbaar

Zo'n analyse moet uiteraard verbonden worden aan concrete perspectieven. De stelling dat alles de schuld van het kapitaal is, klopt weliswaar, maar helpt ons niet kollegaas te motiveren de strijd aan te binden. Wat namelijk ontbreekt, is het antwoord op de vraag hoe verbetering aan te brengen in de positie van werknemers. Het plan voor solidariteit en werk dient een gemeenschappelijk en haalbaar eisenpakket op hoofdpunten te bevatten. Waar vakbondskaderleden dwars door bonden en bedrijven heen mee aan het werk kunnen. Immers, de tendensen hebben een gemeenschappelijk karakter. Wel moet zo'n eisenpakket verder op bonds- en sektornivo uitgewerkt worden. Algemene recepten werken niet. Afhankelijk van concrete situaties, mogelijkheden en bondsbeleid dienen toegesneden eisen of alternatieven ontwikkeld te worden. Ervaringen binnen de Dienstenbond FNV met het 'kassaprojekt', het 'projekt werkdruk' (KBB) en verruiming van de winkelsluitingstijden leren dat het mogelijk is de aktiebereidheid te vergroten van werknemers in sectoren waar de bond nauwelijks vertegenwoordigd was. Dit door aan te sluiten bij de concrete problematiek die werknemers in hun eigen werksituatie ervaren.

Ik ben er dan ook voorstander van dat binnen het verband van Solidariteit groepen op bondsnivo invulling geven aan het gemeenschappelijk eisenpakket.

Aktie- en basisgericht

Voorkomen moet worden dat het plan voor solidariteit en werk een (krities) evenbeeld vormt van het FNV-program. Papier is geduldig. Evenzo moeten we vermijden te veel onze energie te richten op overtuiging of bestrijding van bondsbestuurders. Voor je het weet, sta je met de rug naar de kollegaas gekeerd en raak je geïsoleerd. Ik vind dat we, op basis van het plan voor solidariteit en werk, van onderop de strijd moeten organiseren. Daar zou onze kracht moeten liggen. In de bedrijven en de bondsorganen via

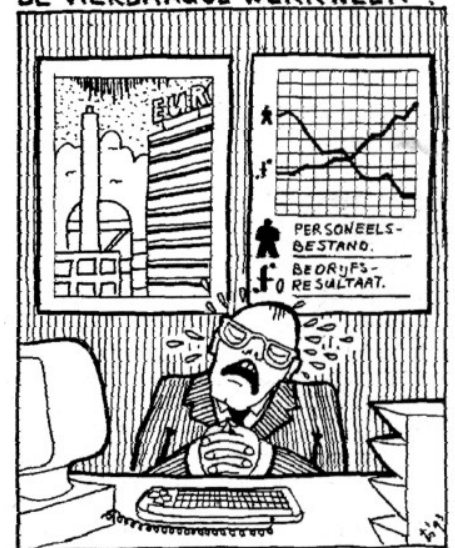
diskussies met kollegaas de grenzen verleggen en CAO-onderhandelingen en bondsvergaderingen door bondsgroepen binnen het kader van Solidariteit voorbereiden. CAO-voorstellen en bondsbeleid toetsen aan het plan en zo nodig publiciteit zoeken om de aandacht op de eisen te richten. Waar mogelijk coalities aangaan met progressieve bondsbestuurders. Netwerkontwikkeling is hierin dus essentieel.

Inspiratiebron

In mijn direkte omgeving merk ik elke keer weer dat kaderleden en werknemers nog steeds bereid zijn zich in te zetten voor de syndikale strijd. Genoeg hebben van de defensieve koers van de vakbonden. En behoefte hebben aan een gemeenschappelijk noemer. Ik ben ervan overtuigd dat het plan voor solidariteit en werk een belangrijke inspiratiebron zal vormen. En vertrek daarbij van de beroemde stelling van Marx: "De filosofen hebben de wereld slechts verschillend *geïnterpreteerd*. Het komt erop aan haar te *veranderen*."

Ronald de Goede
(scholingsmedewerker Travers)

WA-HA-HAT IK DENK VAN DE DE VIERDAAGSE WERKWEEK ?

HA-HAT IK ZELF WEL VERZONNEN KUNNEN HEBBEN!